

AKTUALU

Mokslo ir tikėjimo santykio įvairiapusiškumas

Prof. Albinas Plėšnys

Mokslo ir religijos santykio klausimas dažnai formuluojamas gana keistai: klausama, ar mokslas įrodo, kad yra Dievas, ar įrodo, kad jo nėra? Jeigu remsimės mokslo supratimu, kuris susiklostė moderniaisiais laikais, kai mokslo pavyzdžiu tapo gamtamokslinės teorijos ir matematika, tai galime aiškiai atsakyti, kad mokslas iš viso neįrodo Dievo

Dievo buvimo. Mokslas tyrinėja, *kaip* pasaulis yra, bet netyrinėja, *kokia* yra jo buvimo priežastis. Šis klausimas peržengia mokslinės kompetencijos ribas ir yra filosofinis klausimas. Kad būtų aiškiau, paklauskime konkrečiai: ar medicina įrodo, kad ligonį sukūrė Dievas? Medikas klausia, kaip ligonį galima išgydyti, bet neklausia, ar žmogus yra Dievo kūrinys. Ir, išgijus ligoniui, yra patvirtinamas gydymo bei vaistų efektyvumas, bet ne Dievo buvimas ar nebuvimas. Todėl galime teigti, kad mokslas neįrodo Dievo buvimo.

Kiek kitaip yra tuo atveju, kai mokslo sąvoką suprantame klasikine, ikirenesansine prasme, taip, kaip ją suprato Aristotelis ir Šv. Tomas Akvinitis. Pasak jų, mokslas yra samprotavimai apie tai, kas yra

bendra ir būtina. Jų pasiūlytoje mokslų klasifikacijoje be matematikos ir gamtos mokslų dar kalbama apie pirmąją filosofiją, prigimtąją teologiją ir pan. Taigi tiek teologija, tiek filosofija yra mokslai. Jei mokslą suprasime šia klasikine prasme, tai atsakymas bus visai kitas: taip, mokslas įrodo, kad Dievas yra. Apie tai, kad Dievą pažinti galima prigimtinu protu, nurodo ir Šv. Paulius: „Juk tai, kas gali būti žinoma apie Dievą, jiems (turima galvoje pagonys – A. P.) aišku, nes Dievas jiems tai leido suprasti. Jo neregimosios ypatybės – jo amžinoji galybė ir dievystė – nuo pat pasaulio sukūrimo aiškiai suvokiamos protu iš jo kūrinų“ (*Rom 1, 19-20*). Norėdami išvengti terminologinės painiavos, galime tvirtinti bendriau: prigimtinis protas yra pajėgus įrodyti Dievo buvimą, remdamasis patyrimu ir teoriniu mąstymu.

Gamtos mokslui atsirasti labai pasitarnavo XIII a. Šv. Tomo Akvniečio įgyvendintas Aristotelio filosofijos sukrėschioninimas. Iki to laiko vyravo sukrėschioninta platonizmo versija, labiausiai ištobulinta Šv. Augustino. Šv. Tomas Akvinitis iš naujo persvarstė teologines sąvokas, sukūrė naują žodyną ir pasiūlė naujus įrodinėjimo metodus. Nebeliko *rationes seminales*, formų daugio,

iliuminizmo ir kai kurių kitų filosofinių įvaizdžių. Naujas, Šv. Tomo sukrikkščionintas aristotelizmas leido giliau suprasti Apreiškimo turinį. Bet ne tik tai. Iki tol buvo tik vienas mokslas – teologija. Visa kita priklausė menų sričiai. Šv. Tomo mokymas pakeitė padėtį. Mokslais tapo filosofija, matematika, gamtos mokslas ir netgi optika bei astronomija. Šitaip Šv. Tomo Akviniečio filosofija padėjo pagrindą gamtos mokslų atsiradimui. Galima sakyti, kad nuo XIII a. antros pusės prasideda gamtos mokslų formavimasis. Remiantis gamtotyros istorija galima drąsiai teigti, kad būtent katalikiška pasaulėžiūra yra gamtos mokslų atsiradimo priežastis.

Problema tuo nesibaigia. Svarbiausių Apreiškusių tiesų prigimtinis protas nėra pajėgus įrodyti. Tačiau tų tiesų žinojimas labai pasitarnauja mokslui. Konkretus pavyzdys: vėlyvojoje Antikoje neoplatonikai teigė, kad visas pasaulis būtinu būdu išsiplėtoja iš Vienio, t. y. laikėsi tam tikro panteistinio supratimo. Remiantis krikščionišku aiškinimu, Dievas sukuria pasaulį laisva valia iš nieko. Mokslininkas, kuris laikosi krikščioniško požiūrio teigs, kad neverta aiškintis, kaip iš chaoso kilo kosmosas, iš netvarkos tvarka (juk pasaulį sutvėrė Dievas), o veikia bus linkęs tyrinėti, koks tas pasaulis yra. Be to, jis nuspręs, kad pasaulį tyrinėti verta. Kaip sakė Galilėjas Galilėjus, mus labiausiai gali pamokyti protingiausio autoriaus kūriniai. Dievas, protingiausias autorius, davė mums du savo kūrinius – Šv. Raštą ir gamtą. Jų tyrinėjimas labiausiai mus pamoko. Tai tik vienas iš daugelio pavyzdžių. Kokį gamtos pažinimo vaizdą turėtume, jei ne krikščioniškosios pasaulėžiūros įsivyravimas Vakarų Europoje? Matyt tokį, koks pradėjo klostytis Graikijoje filosofijos atsiradimo laikais – daugybę variantų apie tai, kaip iš chaoso kyla kosmosas. Kitokio gamtos mokslų modelio nei tas, kurį formavo krikščioniškas tikėjimas, modelio, kuris kirstųsi su tikėjimo tiesomis, siūlymų gausu ir Naujaisiais laikais. Garsiausiai turbūt buvo vokiečių filosofo romantiko ir idealisto Hegelio sugalvotas

gamtos mokslų modelis. Iš vienos idėjos Hegelis pabandė savitų samprotavimų būdu išvesti visą gamtos mokslų turinį. Tačiau koks apgailėtinas buvo rezultatas. Storame gamtos filosofijos tome jis aprašė visus tuo metu žinomus mokslų atradimus ir pasiūlė jų interpretacijas, kurios visos iki vienos pasirodė klaidingos.

Kartais Katalikų Bažnyčia yra kaltinama tuo, kad neva yra stabdanti mokslų pažangą, persekiojusi mokslininkus. Ir nurodomas Galilėjaus atvejis. Tiesa, šiuo konkrečiu atveju Bažnyčia suklydo. Labiausiai dėl to kaltos buvo

nepalankios politinės ir socialinės aplinkybės. Galilėjus savo garsųjį *Dialogą* išspausdino spaustuvėje, kurios logotipas, kaip dabar pasakytume, buvo trys delfinai. Kaip tik tuo metu Italijoje buvo gerai žinoma Apolono žynių sekta, ypač priešiška katalikų tikėjimui, kurios ženklas buvo delfinas. Kilo įspūdis, kad tai tos sektos leidinys. Galilėjų karštai gynė toks Tomas Kampanela, *Saulės miesto* autorius, tuo metu sėdėjęs kalėjime už savo eretinę veiklą. Jis dievu

laikė Saulę ir gyrė Galilėjų, kad tas Saulę patalpino Visatos centre. Be to, savo veikale Galilėjus pašiepė popiežiaus intelektualinius gebėjimus, leisdamas vienam savo herojų, kvailokam Simplicijui

(prasčiokui,) kalbėti popiežiaus citatomis, ištrauktomis iš konteksto ir gana vykusiai sumontuotomis. Pagaliau Galilėjui nepagelbėjo ir tai, kad jis rėmė labai nepopuliarią politinę jėgą, kuri galiausiai visiškai pralaimėjo. Jei ne katalikų Bažnyčios kontrolė, tai dabar vargu ar turėtume šiuolaikinį mokslą. Jį būtų nustelbė visokiausi okultiniai svaichiojimai. Juk ir šiais laikais visokie horoskopai, ekstrasensų mūšiai ir panašus jovalas teršia net ir rimtą spaudą.

Nereikia pamiršti ir to, kad Bažnyčia planingai ir nuosekliai organizavo švietimą. Pradedant IV a. kiekvienoje parapijoje organizuojamos parapijinės mokyklos, kurias lanko tiek berniukai, tiek mergaitės. Tik graikų kultūrai buvo būdinga tai, kad mokyklas lankė ir mergaitės. Šį sektiną pavyzdį perima krikščionybė. Dar yra organizuojamos ir mokyklos prie vienuolynų,

kurias galėjo lankyti ne tik kandidatai į vienuolius. Pagaliau buvo įkurtos ir katedrinės mokyklos, iš kurių vėliau išsivystė universitetai. Be to, kiekvieną sekmadienį tikintieji privalėjo dalyvauti Mišiose ir išklaudyti Šv. Rašto ištrauką bei pamokslą kaip ugdymo priemonę. Tokio totalaus žmonių švietimo nebuvo jokioje kultūroje. Kitur žmonės buvo lavinami tik dėl valstybės administravimo reikmių. Nuo Šv. Augustino laikų šūkis *tikiu, kad suprasčiau, ir suprantu, kad geriau tikėčiau*, tampa savaime suprantama nuostata. Laisvą valią turintis žmogus turi suprasti tai, kuo tiki. Taigi, krikščioniškoji kultūra rūpestingai ir atkakliai vystė intelektualines visų visuomenės narių galias.

Straipsnio apimtis verčia jį baigti vos pradėtą. Dar daug ką būtų galima aptarti, pagrindžiant mintį, kad tik katalikiškas mokymas ir aktyvi pasaulėžiūrinė Bažnyčios pozicija lėmė, jog Vakarų Europos kultūroje atsirado gamtos mokslas šiuolaikine gamtos mokslo prasme. Ir tai nėra mano

geniali įžvalga. Vokiečių sociologas Maksas Vėberis *Protestantiškosios etikos ir kapitalizmo dvasios įvade* aiškina, kad tik Vakaruose egzistuoja „mokslas“ tokio raidos lygio, kokį mes šiandien pripažįstame esant tikrą, o to priežastis – krikščioniškoji pasaulėžiūra. Niekur kitur, nei senovės Indijoje, nei Kinijoje, nei Babilone, nei Egipte nesusiformuoja tai, ką mes galėtume pavadinti matematiškai pagrįstu ir logiškai sutvarkytu gamtos mokslu.

Prof. Albinas Plėšnys

AKTUALU

Satanizmas roko muzikos kultūroje

Klier. Povilas Slaminis, V k.

Satanizmas yra velnio garbintojų kultas. Šio kulto apraiškos yra pastebimos beveik visuose visuomenės sluoksniuose. Satanizmo apraiškų yra televizijos ekranuose, spaudoje, literatūroje. Bet daugiausiai šis reiškiny yra įsišaknijęs muzikoje.

Roko muzikantai mus žavi, o daugelis paauglių neretai į juos žiūri kaip į pavyzdžius. Šių muzikantų įtaka mūsų kultūrai yra neabejotina. Tačiau ar susimąstome, kokia žinia mums yra siunčiama per elektrinių gitarų akordus?

Tėvas Jeanas Paulis Regimbalis, pažadinęs malonės, maldos ir pašaukimų sąjūdį, buvo kalėjimų vizitatorius ir psichologijos specialistas ėmęs šifruoti roko muziką ir jos kilmę. Toliau pateiksiu keletą jo minčių apie satanizmą ir muziką.

Satanizmo apraiškų pradžia yra 1951 metai. Amerikietis daininkas Little Richardas pradėjo keisti Pietų juoduojų *rhythm and blues* ritmiką. 1954 metais pasirodė filmas *Black Board Jungle*. Šis filmas populiarino *Rock around the clock*. Kitas labai svarbus veikėjas šiame kontekste yra diskžokėjus Alanas Freedas. Jis atrado terminą *Rock in roll*. Šiuo terminu apibūdino naują ritmiką. Dauguma nežino, kad šis terminas nusako du žmogaus kūno judesius seksualinio išdykavimo metu ant galinės sėdynės. Tai yra skolinys iš amerikietiško žargono. *Rock in roll* reiškia paleistuvavimą. Ši užuomina padarė be proto didelę karjerą.

Toliau nagrinėsiu atskirus roko muzikos atlikėjus ir mėginsiu atskleisti, kur jų kūryboje randama satanizmo apraiškų.

Elvis Presley. Labiau žinomas kaip Elvis. Jis labai greitai išpopuliarėjo naudodamasis minėtąja ritmika. Elvis dar įmaišė nešvankių ir sugestyvių gestų, ypač sukamuosius dubens judesius. Būtent jo pasirodymai buvo labai populiarūs. Jie skleidė paleistuvavimo žinutę.

The Beatles. Ši legendinė britų ketveriukė satanizmą integravo dainoje *Norwegian Wood* iš albumo *Rubber soul*. Tai įkvėpė televizijos filmą *Magical Mystery Tour* 1968 metais, taip pat albumą *Devils White album*, kur buvo įdėta daina *Revolution*. Būtent čia buvo įvestos pirmosios sąmonę paveikiančios žinutės, kurios perteikia šėtono evangeliją. Tai yra labai subtilus būdas paveikti žmogaus sąmonę. Šios žinutės įteigia seksualinį iškrypimą, kvietimą maištauti prieš nusistovėjusias formas, skatinimą žudyti, kvietimą prievartauti ir pasišventimą šėtonui.

The Rolling Stones. Aštuntajame dešimtmetyje jie pakeitė *The Beatles*. Miko Jaggerio vedami jie pasirinko žymiai atviresnę orientaciją į šėtoną. Štai kelios dainos: *Dancing With Mr-D* („Šokis su ponu-V“), *To their satanic majesties* („Jo šėtoniškajai didenybei“). Reikia pasakyti, kad jų pasirodymai dažniausiai baigdavosi smurto protrūkiu, būdavo aukų. Tamsybių kunigaikščiai ir labiausiai provokuojančios muzikos čempionai *The Rolling Stones* jau 1967 metais užsitarnavo šėtonišką reputaciją su daina *Praleiskime naktį kartu*. Ši daina susilaukė labai aštrios kritikos. Ją kritikavo dėl seksualinių rekomendacijų. Dėl skandalų Mikas Jaggeris buvo suimtas. Pats Mikas Jaggeris buvo paveiktas dviejų raganų – Marianne's Faithfull ir Anitos Pallenberg, kurios inicijavo juodąją magiją. 1994 08 01 Vašingtone *The Rolling Stones* pradėjo pasaulines gastroles. Pirmajame prancūzų dienraščio *Le Figaro* puslapyje buvo išspausdintas

Mikas Jaggeris, rodantis šėtonišką grimasą. Pačiame straipsnyje Jaggeriui nepagailėta pagyrų.

Black Sabbath. Šią grupę 1969 metais įkūrė Ozzy Osbourne. Vien tik pavadinimas rodo šėtonišką siautėjimą. Išvertus iš anglų kalbos *Black Sabbath* reiškia „Juodasis šventadienis“. Iki 1978 metų šios grupės pasisekimas buvo milžiniškas. Ozzy Osbourne'as praktikavo *happening* („įvyki“) – jis nuplėsdavo šikšnosparniams galvas ir mesdavo į jaudrintą minią. *Black Sabbath* taip pat dar buvo vadinama *Satan rock*, nes jie panaudodavo visus okultizmo, juodųjų mišių „pasiekimus“, netgi žmonių aukojimus. Ant albumų viršelių puikavosi Apokalipsės žvėries skaičius 666, į kurį po truputį kryo jų pirmtakai. Kalbant apie Ozzy Osbourne'ą reikia pasakyti, jog jis savo priklausomybę demonstravo puošdamasis satanistine simbolika. Jis nevengdavo nešioti apverstų kryžių. Daug pasako faktas, kad jis prieš kiekvieną koncertą sudalyvaudavo juodosiose mišiose, aukojamose ant prostitutės kūno.

Vincent Fournier. Jis labiau žinomas kaip Alice'as Cooperis. Jis yra *hard rock* muzikos stiliaus kūrėjas. Alice'as Cooperis yra visų įmanomų seksualinių perversijų kūrėjas: nuo masturbacijos iki nekrofilijos ir nuo transvesticizmo iki ekshibicionizmo. Vieno spiritizmo seanso metu Vincentas Fournier atsidavė blogio dvasiai. Būtent po šio seanso jis pasirinko kitą vardą. Vardo pasirinkimas kilo iš noro susitapatinti su ta dvasia, kuri kalbėjo seanse. Dvasia prašė, kad Alice'as Cooperis atiduotų savo kūną jai užvaldyti. Atlygis už tai – pasaulinė šlovė.

Dead Kennedys – *hardcore punk* muzikinio stiliaus grupė iš San Francisko. Tai viena iš *punk* muzikos pradininkių. Ši grupė gyvavo nuo 1978 metų iki 1986 metų. Štai vienos dainos *I kill children* žodžiai:

Angliškas dainos tekstas	Angliškos dainos teksto vertimas į lietuvių kalbą
God told me to flay you alive for fur, I kill children, I like to see how they die. I kill children I cry mom.	Dievas man liepė tau gyvam kailį nudirti, Aš žudau vaikus, man patinka matyti kaip jie miršta. Aš žudau vaikus, Aš pravirkdau mamas.

Iron Maiden – Anglijos sunkiojo metalo grupė, kilusi iš Londono. Ją įkūrė bosistas Steve Harris 1975 metais. Pardavę daugiau nei 100 mln. albumų, jie yra laikomi viena įtakingiausių šio muzikos stiliaus grupių. *Iron Maiden* muzika padarė įtaką daugeliui kitų sunkiojo metalo, *power metal* ir *speed metal* grupių, tarp jų *Slayer* bei *Metallica*. *Iron Maiden* išleido albumą *The number of the Beast* („Žvėries skaičius“). Šį albumą lydėjo aukojimas šėtonui. Devintajame dešimtmetyje albumas buvo perkamiausias ir populiariausias.

KISS. Ši grupė įsikūrė 1973 ir sėkmingai koncertuoja iki šiol. Nuo susikūrimo grupė nuolat koncertavo ir įrašinėjo muziką. Gene Simmonsas (bosinė gitara ir vokalas) ir Paulas Stanley (ritminė gitara ir vokalas) vieninteliai grupės senbuviai, muzikuojantys joje nuo pat pradžių. *KISS* labiausiai žinoma dėl tarsi grupės simboliu tapusio grimo, išpūdingų kostiumų ir gausia pirotechnika garsėjančių pasirodymų. Auksiniais pripažintų albumų *KISS* turi daugiau nei bet kuri kita Amerikos grupė, tuo pralenkdama netgi *The Beatles*. Ši grupė užėmė 10 vietą VH1 (geriausių *hard rock* o atlikėjų) 100-tuke. Reikia pasiaiškinti grupės pavadinimą. Pirmiausia tai tikrai nereiškia bučinys, kaip kad gali atrodyti iš šio žodžio skambesio. Tai yra santrumpa žodžių *Kings in Satan Service* („Karaliai šėtono tarnyboje“). Satanizmo apraiškos aiškiai jaučiamos dainoje *The God of Thunder* („Griaustinio dievas“). Jos žodžiai tokie:

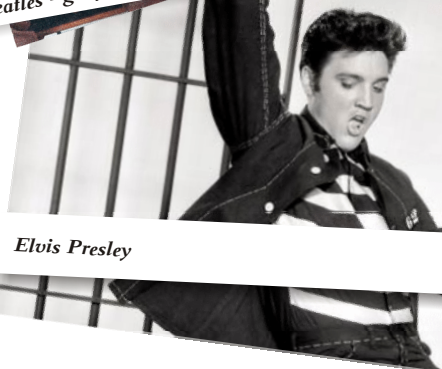
Angliškas dainos tekstas	Angliškos dainos teksto vertimas į lietuvių kalbą
<p>I was raised by a demon Prepared to reign as the one who is I am the lord of the desert Iron man of modern times. I invite the darkness, when I pleased, And I tell you to kneel In front of the thunder god Rock'n roll god.</p>	<p>Mane užaugino demonas Parengė viešpatauti kaip tą, kuris yra Esu dykumos viešpats Geležinis naujųjų laikų žmogus. Pasikviečiu tamsybės, kai to noriu, Ir liepiu tau klauptis Priešais griaustinio dievą Rokenrolo dievą.</p>

Alice Cooper

The Beatles - grupės albumo viršelis su netiesiogine nuoroda už abortus

Elvis Presley

Marilyn Manson. Tai viena ryškiausių šiandienos roko žvaigždžių. Turi 500 milijonų gerbėjų visame pasaulyje. Jis labai akivaizdžiai garbina Antikristą. *Marilyn Manson* dainos *Disposable Teens* klipas geriausiai atskleidžia satanizmo elementus. Kelios detalės iš dainos *Disposable Teens* vaizdo klipo: tai yra Biblijoje randamos Apreiškimo knygos 13 skyriaus parodija – Antikristo išaukštinimas, žvėries garbinimas, popiežiaus mirtis, Paskutinės Vakarienės ir Dievo Avinėlio išjuokimas. Jam būdinga: neapykanta katalikų dvasininkams, bjaurus tyčiojimas iš Kristaus atlikto Atpirkimo darbo, antikristinė kultūra.

Pabaigoje norėčiau pasakyti, kad klausant roko muzikos reikia dėmesį atkreipti į tekstus, o ne akordus. Tekstais yra pasakoma dainos siunčiama žinutė, o akordai sukelia efekto būseną. Klausykite muziką, bet pasirinkit, kokią žinią ji perteikia.

Klier. Povilas Slaminis, V k.